



## UvA-DARE (Digital Academic Repository)

### Pleidooi voor een geïnstitutionaliseerd wantrouwen

van Vree, F.

**Publication date**

2011

**Document Version**

Final published version

**Published in**

De Nieuwe Reporter

[Link to publication](#)

**Citation for published version (APA):**

van Vree, F. (2011). Pleidooi voor een geïnstitutionaliseerd wantrouwen. *De Nieuwe Reporter*, 26.4.2011. <http://www.denieuwereporter.nl/2011/04/pleidooi-voor-een-geinstitutionaliseerd-wantrouwen/>

**General rights**

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

**Disclaimer/Complaints regulations**

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.



## De verhouding tussen pr & voorlichting en journalistiek

HOME | HET ONDERZOEK | BLOGS | AANBEVELINGEN | MELDPUNT | DATABANK | OVER ONS

Blader: Home / Pleidooi voor een geïnstitutionaliseerd wantrouwen

FRANK VAN VREE OVER RELATIE COMMUNICATIE EN JOURNALISTIEK

## Pleidooi voor een geïnstitutionaliseerd wantrouwen

Vrijwel elk groot of middelgroot bedrijf en elk overheidsorgaan heeft zijn eigen communicatieafdeling waar vragen van journalisten terecht komen. Journalisten hebben dus constant te maken met bronnen die hen strategisch en professioneel tegemoet treden. Het rapport *Gevaarlijk Spel* – dat vanavond wordt gepresenteerd in De Balie – bekijkt de verhouding tussen pr & voorlichting en de journalistiek.

Op een subsite van De Nieuwe Reporter houden we het thema de komende tijd in de gaten. Daar vind je uitgebreide informatie over het onderzoek, vindt de discussie plaats en bloggen we regelmatig over pr- en voorlichtingstrucs en hoe journalisten daarmee omgaan.

We trappen de discussie af met Frank van Vree, hoogleraar journalistiek aan de Universiteit van Amsterdam, die pleit voor wantrouwen.

Het beeld dat uit *Gevaarlijk Spel* tevoorschijn komt, is verontrustend: het feit dat niet alleen communicatiemedewerkers, maar ook veel journalisten inmiddels van mening zijn dat zij een 'gemeenschappelijk belang' hebben en het tijd is voor meer samenwerking, wijst er op dat we ons op een hellend vlak bevinden. Vanuit het perspectief van de publieke sfeer is er immers geen sprake van een 'gemeenschappelijk belang' – hoezeer haar pleitbezorgers ook hun best doen het idee van tegengestelde belangen af te doen als achterhaald, afkomstig uit de 'oude school van Hofland en Blokker'.

Natuurlijk kan het handig zijn om goede afspraken te maken, regelingen te treffen of te onderhandelen, maar dat doet niets af aan het feit dat de journalistiek en de communicatiesector principieel verschillende posities innemen. Pr en voorlichting dienen uit hun aard beperkte belangen – van hun bedrijf, actiegroep, overheidsinstelling – terwijl de journalistiek een controlerende functie vervult, in het belang van het publiek. Die rol eist kritische afstand, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De suggestie dat er een gemeenschappelijk belang zou zijn, is op zichzelf al strategisch te noemen: het ligt immers in de aard van de voorlichtingsdiensten hun boodschappen zo natuurlijk, neutraal en belangeloos voor het voetlicht te krijgen, *alsof* er geen belangen in het spel zijn. Precies daarom hechten voorlichters en pr-medewerkers zoveel waarde aan *free publicity* en berichtgeving in professionele journalistieke media. 'Samenwerken' met journalisten is vanuit het perspectief van de communicatiesector op te vatten

## Gevaarlijk Spel

*Gevaarlijk Spel* is een onderzoek naar de verhouding tussen de journalistiek en de pr- en communicatiesector. Uitgangspunt vormen de norm die de professionele journalistiek zichzelf stelt: het streven naar onafhankelijkheid.



 UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

[Lees verder...](#)

## Lees het boek!

€ 20,00 | isbn 9789079700301

Bestel het boek in de webshop van Athenaeum of direct bij de uitgever (ook in ePub-formaat).



## Meldpunt

Gedwarsboemd door een voorlichter? Geïntimideerd door een journalist? Of ben je helemaal klaar met die rode stukken die je terugkrijgt na de feitencheck? Meld het ons.

[Lees meer.](#)

## Recente reacties

- Bert Wiggers on Vijf kilo zwaarder na een persreisje
- marco de vries on Vijf kilo zwaarder na een persreisje
- J.Brinkers on Clowns nemen journalisten beet
- Leendert on Vijf kilo zwaarder na een persreisje
- Bert Wiggers on Vijf kilo zwaarder na een persreisje

## Volg ons



als de ultieme vervulling van een droom, terwijl de journalistiek er een doodvonnis over zichzelf mee afroept.

## Boemerang

Op de lange termijn bezien is het evenwel de vraag of de pr- en voorlichtingsdiensten en hun opdrachtgevers zich met hun pleidooi voor meer samenwerking geen rad voor ogen draaien. Het heeft, goed beschouwd, veel weg van een paradoxaal: verdergaande samenwerking tussen pr en voorlichting en journalistiek zal leiden tot een neutralisering van de journalistieke onafhankelijkheid, die ook voor haar, de communicatiesector, juist het meest begeerde element van de professionele nieuwsvoorziening vormt. En dat is nog niet alles. Niet alleen voor de overheid en de politiek, maar ook voor bedrijven en instellingen zou een systematische verzwakking van de professionele journalistiek door de eigen pr- en voorlichtingsdiensten zich op termijn als een boemerang tegen hen kunnen keren – en wel in de vorm van een afnemend publiek vertrouwen.

De hele idee van een symbiose is, kortom, misleidend. Henk Hofland schreef het al in 1988, met de hem kenmerkende scherpzinnigheid, op een moment dat de communicatiesector haar opmars begon:

‘Wat men ook beweert, hoe altruïstisch ze hun beroep ook beschrijven, in laatste aanleg zijn ze in dienst van een beperkt belang. Hoe charmant ze ook zijn, hoe belangwekkend hun uiteenzettingen en smakelijk hun lunches, de journalist moet hen wantrouwen – juist daarom des te meer.’

## Wen er maar aan

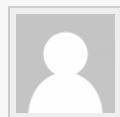
Zo bezien is *Gevaarlijk spel* op te vatten als een oproep het wantrouwen te institutionaliseren in de vorm van redactionele regels en procedures, personeelsmanagement en andere beleidsmaatregelen. Daartoe dienen de aanbevelingen in het laatste deel. Tegelijk wordt de journalisten een spiegel voorgehouden: dit is hoe het spel wordt gespeeld, dit zijn de mechanismen waaraan jullie worden blootgesteld – met als conclusie: wen er maar aan en leer er mee omgaan, want de communicatiesector zal alleen maar groter en beter worden.

De professionele journalistiek ontleent haar bestaan en betekenis aan haar streven naar onafhankelijkheid en transparantie, of het nu gaat om bedrijfsnieuws, boekbesprekingen of reportages van het front. Dat is op zichzelf al moeilijk genoeg – maar dat is geen excuus niet aan dat ideaal vast te houden. Wie een andere mening is toegedaan, kan zijn heil beter zoeken bij een *sponsored magazine*, een partijblad, een pr-bureau of een huis-aan-huisblad. Ook in de toekomst zullen onafhankelijkheid en belangeloosheid vaste waarden blijven, hoezeer ook de journalistiek zich als gevolg van de structurele veranderingen in het medialandschap zal ontwikkelen.

 Aanraden  3  Share

 1 Tweet

Reageer



### Frank van Vree

Frank van Vree ) is hoogleraar Journalistiek en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam. Hij studeerde geschiedenis en filosofie in Groningen en Leiden en publiceerde o.a. *De Nederlandse pers en Duitsland 1930-1939* (Groningen 1989), *In de schaduw van Auschwitz. Herinneringen, beelden, geschiedenis* (Groningen 1995), *De metamorfose van een dagblad. Een journalistieke geschiedenis van de Volkskrant* (Amsterdam 1996) en *De politiek van de openbaarheid. Journalistiek en publieke sfeer* (Groningen 2000). Hij is medewerker van de Volkskrant.

## Reageer